Raadsvoorstel

GEMEENTEBESTUUR

raadsnummer 2022	39
collegevergadering d.d.	4 oktober 2022
raadsvergadering d.d.	4 november 2022
programma	Bedrijfsvoering
portefeuillehouder	F. Schatorjé

ons kenmerk 1863146
team RGFINT
steller drs. KA Delaere van der Meer RA
doorkiesnummer +31 614999733
e-mail k.delaere-vandermeer@venlo.nl

datum 28 september 2022
bijlage(n) 2
datum verzonden

Onderwerp

Programmabegroting 2023-2026

Advies

2. Vaststellen van de Programmabegroting 2023-2026 inclusief Meetbaar Venlo;
3. Instemmen met het instellen van tien nieuwe reserves:

    a. Reserve Versnelling aanpak verduurzaming maatschappelijk vastgoed
    b. Reserve Versterking wetenschappelijk onderzoek en onderwijs
    c. Reserve Middengebied-Veilingterrein
    d. Reserve Innovatie preventie vitale en gezonde Venlonaren
    e. Reserve Cofinanciering (o.a.. Volkshuisvesting, woningbouw, stikstof, energietransitie, klimaatadapter)
    f. Reserve Armoedeloket
    g. Reserve Renovatie Stadhuis
    h. Reserve Blokhuismiddelen
    i. Reserve Inburgering en Statushouders
    j. Reserve Ontwikkeling beheer inrichting Openbare Ruimte
4. Instemmen met verbreding naam programmalijn Relatie Duitsland versterken naar grensoverschrijdende samenwerking

Aanleiding

Voor u ligt de eerste programmabegroting van deze bestuursperiode. Ambitieus zijn wij dit voorjaar van start gegaan om 'samen verder te bouwen aan een gezond Venlo'. De afgelopen vier jaren stonden vooral in het teken van het herstel van onze financiële huishouding, verbetering van onze primaire dienstverlening en herstel van het vertrouwen van onze inwoners. In het coalitieprogramma is gekozen zowel voor een verdere versterking van de positie van Venlo als centrumstad, als voor de aanpak van een aantal belangrijke, urgente opgaven. Geen nieuwe strategische koers dus, maar -na jaren van noodzakelijk bijsturen- een intensivering van onze inspanningen om Venlo nog mooier, welvarender en gezonder te maken.

Beoogd effect

De afgelopen maanden heeft de ambtelijke organisatie gezamenlijk gewerkt aan een plan

om, passend binnen de daarvoor geldende inhoudelijke en budgettaire kaders, deze ambities te realiseren. De afgelopen jaren heeft de organisatie gewerkt aan een verdere versterking van de sturing door de doorontwikkeling van het programmatisch werken en de implementatie van een besturingsfilosofie, geënt op de kernwaarden 'professioneel, betrokken en vitaal'.

De door u vastgestelde kadernota vormt het uitgangspunt voor de op te stellen begroting. Ieder jaar opnieuw ijken wij dit document op de strategische koers van Venlo en op de actuele ontwikkelingen. Koersvast en actueel. Doorbouwend aan de realisatie van ons strategisch plan, aan de realisatie van de in het coalitieakkoord opgenomen afspraken, maar ook met een scherp oog voor de noden van vandaag. Zeker nu, gegeven de grote onzekerheid waarin veel inwoners verkeren.

Ten tijde, maar met name sinds de vaststelling van de kadernota hebben zich immers ontwikkelingen voorgedaan die een enorme weerslag op onze gemeenschap en in het bijzonder voor verschillende groepen inwoners. Fors gestegen energieprijzen en een ongekende inflatie betekent voor veel Venlonaren en veel in Venlo actieve organisaties een erg onzekere tijd. De nood is echter acuut en deze begroting gaat over 2023 en daarna. Daarop vooruitlopend hebben we u, in de vorm van een separaat raadsvoorstel, voorstellen gedaan om ook in 2022, aanvullend op de kabinetsplannen, de lasten voor deze groepen iets te verlichten in de vorm van het Venlo-fonds. Om iets te doen voor die Venlose huishoudens die het financieel lastig hebben en voor organisaties die samen met ons iets voor hen kunnen betekenen.

Parallel aan de totstandkoming van deze programmabegroting is door het programmamanagement een meerjarige planning opgesteld aan de hand waarvan de uitvoering van de afspraken uit het coalitieakkoord kan worden gevolgd. Het streven is geweest om de balans te zoeken tussen ambities en realisme. De weerslag daarvan treft u in dit document aan.

Argumenten

Het vertrekpunt bij deze begroting is uiteraard de kaderstelling zoals die heeft plaatsgevonden bij de behandeling en vaststelling van de kadernota 2023-2026, aangevuld met de opdrachten zoals die voortvloeien uit het door u vastgestelde coalitieakkoord 'Samen verder bouwen aan een gezond Venlo!'.

In dat akkoord zijn heldere inhoudelijke en financiële kaders opgenomen wat betreft het totaal van de Venlose begroting en een aantal specifieke bestuurlijke wensen en opdrachten per programma. Daarmee heeft u aangegeven welke zaken, gegeven de maatschappelijke context en opgaven, door ons verwerkt zouden moeten worden in begrotingsvoorstellen en met welke belangrijke inhoudelijke en financiële uitgangspunten wij daarbij rekening moeten houden. Uiteraard tegen de achtergrond van de omgevingsanalyse, de strategische koers van de stad en de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven.

Voorop gesteld, Venlo is nooit af en het is inmiddels in Venlo goed gebruik dat coalities zich vasthouden aan de voor Venlo uitgezette lange termijnkoers zoals vastgelegd in de

strategische visie. Een koers waarin een bescheiden bevolkingsgroei, economische ontwikkeling, een goed oog voor degenen die onze aandacht nodig hebben en onze positie als centrumstad van Noord-Limburg een prominente plaats innemen.

Dat goede oog voor degenen die onze aandacht nodig hebben maakt ook dat we tijdens de begrotingsvoorbereiding de organisatie hebben opgedragen om de mogelijkheden tot het instellen van een fonds (het Venlo-fonds) ten behoeve van de ondersteuning van inwoners of in Venlo werkzame maatschappelijke organisaties in de knel dreigen te komen als gevolg van de actuele buitengewone maatschappelijke omstandigheden. Niet alleen in 2023, maar ook al in 2022. Aansluitend of aanvullend op de maatregelen die het kabinet inmiddels heeft aangekondigd.

Per programma treft u de voorstellen aan die in samenhang, aansluitend op het coalitieakkoord en de inhoud van de kadernota, aanvullend zijn op de eerder vastgestelde begroting 2022-2025, het programmaplan vormen voor 2023. Dat wil zeggen uw opdracht aan ons om, samen met de organisatie, binnen de aangegeven budgettaire kaders uitvoering te geven aan de in dit plan opgenomen activiteiten.

Wij attenderen u in het bijzonder op de in deze begroting opgenomen initiatieven en intensiveringen op het gebied van armoedebeleid en laaggeletterdheid en de investeringen in de fysieke leefomgeving en in de verduurzaming van ons vastgoed. Daarnaast treft u ook de verwerking aan van het deel van de resultaatbestemming 2021 dat betrekking had op de jaarschijf 2023 en daarna, zoals de investering in de kunstgrasvelden, het aanvullend krediet voor het zwembad, twee voorbereidingskredieten en (de instelling van en dotatie aan) reserves. Kortom, nieuwe ontwikkelingen, maar ook de financiële vertaling van reeds ingezette ontwikkelingen.

Kanttekeningen

Dillema's zijn er ook, zoals altijd. Hoewel onze financiële uitgangspositie, met forse overschotten in 2023, 2024 en 2025, heel goed is hadden en hebben we toch te maken met een substantiële, structurele financiële opgave vanaf 2026. Zoals aangegeven verbetert die, met name als gevolg van onder andere de voorgestelde investeringen in verduurzaming en ontwikkelend beheer. Ook zijn er investeringen en activiteiten opgenomen die wellicht in aanmerking kunnen of zelfs moeten komen in relatie tot de beschikbaar komende SPUK-middelen waardoor er sprake kan zijn van substitutie van middelen die dan vrij kunnen vallen aan de algemene middelen ic inzet ten behoeve van de maatschappelijke opgave.

Dat betekent echter ook dat we ons zelf een stevige opdracht hebben gegeven. In dit verband merken we op dat de begroting (als programmaplan) niet het einde is van de productie, maar het begin van de uitvoering. Datgene immers wat op begrotingsbasis uitvoerbaar wordt dient in de praktijk nog wel tot stand te worden gebracht. Externe factoren zoals het aanbod op de arbeidsmarkt, het succes van aanbestedingen of de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt zijn van invloed op de uitvoering van deze plannen. En het zal u niet ontgaan zijn hoe dynamisch en onzeker de omstandigheden op dit moment zijn, met oorlog in Oost-Europa, hoge inflatiecijfers, stijgende rentes, oplopende grondstoffen- en energieprijzen, beschikbaarheid van grondstoffen en materialen en een (nog) onzeker financieel meerjarenperspectief voor de sector.

Dat betekent ook dat de kans op onderuitputting, of eigenlijk ‘onderuitvoering’ mogelijk (iets) groter is dan in vorige jaren. Hetgeen kan betekenen dat niet alle opgenomen

activiteiten en investeringen in 2023 kunnen worden uitgevoerd en er aan het einde van het jaar sprake kan zijn van een groter dan verwacht rekeningresultaat. Die middelen zijn dan overigens niet ‘verdwenen’, maar blijven natuurlijk gewoon beschikbaar voor zinvolle investeringen en activiteiten die bijdragen aan de doelen van de stad.

In Meetbaar Venlo (waarin u de actuele waardes vindt van de door u vastgestelde programma-indicatoren) kunt u zien dat de pandemie met name gevolgen heeft gehad voor de ontwikkelingen binnen de programma's Centrumstad Venlo en Welvarend Venlo. Met name de beperkende maatregelen hadden grote gevolgen voor bezoekersaantallen en omzetvolumes van detailhandel en toerisme. Gelukkig is het herstel echter ook zichtbaar. Binnen de andere programma's is de pandemie veel minder zichtbaar. In die zin hebben de maatregelen die het gemeentebestuur heeft ingezet effect gehad. Enerzijds in het voorkomen van een grote(re) instroom in de bijstand, anderzijds wat betreft de ondersteuning van verenigingen en maatschappelijke organisatie in de vorm van versnelde betalingen of door een versoepelde toepassing van subsidieregels. De gemeente Venlo is, ondanks deze tegenwind, koersvast gebleven en is blijven investeren in de voor stad belangrijke ontwikkelingen en projecten.

Financiën

Binnen het geheel aan afwegingen hebben we gekeken naar het verloop van de oplopende inflatiecijfers en naar de actuele ontwikkelingen wat betreft de interbestuurlijke financiële verhoudingen. Naast een risicomelding voor prijsinflatie is op concernniveau vooralsnog een generieke concernpost beschikbaar van per saldo € 3,9 miljoen (2023) aflopend naar € 3,1 miljoen (2026) en € 2,5 miljoen structureel vanaf 2027 voor de concernbrede uitdagingen. Wij stellen u voor om deze middelen beschikbaar te houden ten behoeve van integrale afweging(-smomenten).

Dat geldt evenzo voor de 'groei van onze stad'. Vanaf 2024 worden volumeontwikkelingen immers niet meer meegenomen in de bepaling van de omvang van het accres van het gemeentefonds. Dat betekent dat meer inwoners, meer wegen, meer ouderen en meer schoolgaande kinderen niet meer gecompenseerd worden binnen het gemeentefonds. Hiervoor geldt vooralsnog dat deze ontwikkeling door (bij-)sturing dient te worden opgevangen binnen de bestaande budgettaire kaders. Wij stellen u voor om de genoemde reservering als een generieke concernreservering beschikbaar te houden t.b.v. de integrale afwegingsmomenten voor beide onzekerheden. Onzekerheden waarmee wij te maken krijgen waarbij enkel de omvang onzeker is.

Aan (incidentele) middelen lijkt het komende jaar geen gebrek, net zomin als aan ambities. Onduidelijk is alleen (nog) hoe het financieel perspectief zich meerjarig en met name structureel vanaf 2026 ontwikkelt.

Eerder hebben wij u geïnformeerd over een 'wenkend perspectief' dat ontstaat als het kabinet besluit om aan de sector meer middelen beschikbaar te stellen. Zo hebben veel gemeenten de (vooralsnog fictieve) extra middelen, ter compensatie voor de tekorten voor jeugd, al meegerekend.

Van lokale overheden wordt tegelijkertijd echter verwacht dat ze ook op de middellange termijn structureel investeren in de majeure landelijke opgaven op het gebied van onder andere klimaatadaptatie, energietransitie, wonen, landelijk gebied etc. De

maatschappelijke opgaven waarvoor Nederland en daarmee wij als Venlo staan, vragen namelijk om grootschalige (inhaal-) investeringen van gemeenten met structurele gevolgen. Daarnaast zijn wij genoodzaakt om toekomstige areaaluitbreidingen en toename van volumes op alle beleidsterreinen zelf te gaan bekostigen.

De VNG is met het Rijk in gesprek om te komen tot structureel gezonde financiën, ook vanaf 2026. Hierover bestaat nog steeds geen overeenstemming. Met het Rijk en de koepels wordt in een gezamenlijk proces met een onafhankelijk begeleider gewerkt om te komen tot een nieuwe financieringssystematiek voor 2026 en verder. Daarbij wordt ook gekeken naar de zorg die gemeenten ervaren over hun financiën in 2026 en verder. De opdracht is om te komen tot een analyse van de financiële gevolgen van het regeerakkoord voor gemeenten. Daarnaast zal er naar oplossingen gezocht worden voor de korte en lange termijn.

Vooralsnog hebben VNG, IPO en het rijk met elkaar afgesproken dat gemeenten (opnieuw) vanaf 2024 van de meerjarenbegroting mogen rekenen met de middelen die ons -krachtens de arbitragecommissie jeugd- zouden moeten toekomen. 'Mogen' rekenen is echter (opnieuw) iets anders dan 'kunnen' rekenen. Nog steeds is dit geen oplossing voor het structurele vraagstuk. Daarnaast voorzien we vanuit Den Haag 'enige bewolking' ontstaan ten aanzien van het meerjarenperspectief. De eerste signalen van tegenvallende groei en oplopende financiële tegenvallers laten -naar het zich laat aanzien- ook ons waarschijnlijk niet ongemoeid. Enige terughoudendheid is dan ook op z'n plaats.

We stellen u voor om -in financiële zin- afscheid te nemen van een aantal opdrachten waaronder de aanpassing van de parkeerexploitatie en de opgave ten aanzien van het sociaal domein en het maatschappelijk vastgoed, opgeteld tot een structurele bijstelling van circa € 5 miljoen. In deze begroting hebben we ook voorzien in het structureel opnemen van de middelen op basis van het vastgestelde beleid voor groen & water, vanaf 2026 ter hoogte van circa € 1,6 miljoen en de daarbij behorende (vervangings-)investeringen van € 1,8 miljoen per jaar.

Voor wat betreft het totaal van de voorstellen heeft dit geleid tot het volgende begrotingssaldo:

	2023	2024	2025	2026
Subtotaal Begrotingssaldo				
	-	-		-
A. Reservering t.b.v. woonlastenontwikkeling 2024 en verder	2.000	2.200	678	
B. Reservering macro- economische ontwikkelingen/	-	-		

Maatschappelijke opgave	370	2.958		
Begrotingssaldo	176	0	0	0

Op basis van de voorstellen resteert voor alle jaren een positief begrotingssaldo. U kunt op meerdere manieren omgaan met het onbestemde begrotingssaldo. Wij stellen u hierbij het volgende voor:

A. *Reservering t.b.v. woonlastenontwikkeling 2024 en verder*

Hoewel de lasten voor afvalstoffen en riool de afgelopen jaren zijn gestegen heeft u besloten om deze stijging t/m 2023 niet door te belasten aan uw inwoners. Daarnaast heeft u de hoogte van de OZB bevroren op het niveau van 2021. Hoewel wij op basis van het vastgestelde beleid kostendekkende tarieven als uitgangspunt hanteren (de vervuiler betaalt immers), stellen wij u voor, gegeven de bijzondere omstandigheden deze lijn gedurende de huidige bestuursperiode door te trekken. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen hebben immers te maken met (forse) kostenstijgingen door de huidige economische omstandigheden. Op basis van de huidige doorrekening achten wij hiervoor op een bedrag benodigd van € 2 miljoen oplopend naar € 2,6 miljoen in 2026. Vanaf 2026 zijn hiervoor onvoldoende middelen beschikbaar.

Als gevolg van onvoldoende structurele middelen vanaf 2026, het nog op te stellen beleidsplan afval en de kostenontwikkeling en beleidsmatige keuzes die hierin nog te maken zijn, hebben wij opdracht gegeven om op basis van scenario's te komen tot een voorstel op welke wijze om te gaan met de woonlastenontwikkeling.
Wij stellen uw raad voor de beschikbare middelen in de begroting te reserveren aan het wenkend perspectief van aanvullende middelen vanuit het Rijk. Het gaat hierbij om aanvullende structurele middelen die wellicht voortvloeien ten aanzien van de openstaande dossiers (zoals de herijking gemeentefonds, compensatie, tekorten jeugd, financiële positie sector gemeenten etc.). Wij hebben opdracht geven tot het opstellen van scenario's zodat wij bij de kadernota een concreet voorstel aan uw raad kunnen voorleggen onder voorwaarde van het beschikbaar komen aan aanvullende structurele middelen.

B. *Reservering landelijke en macro-economische ontwikkelingen/Maatschappelijke opgave*

Wij doen uw raad voorstellen die invulling geven aan het coalitieakkoord, de maatschappelijke opgaven en de inhoud van de kadernota. Besluiten aanvullend op de eerder vastgestelde begroting 2022-2025. Dit wil zeggen opdrachten aan de organisatie om binnen de aangegeven kaders uitvoering te geven. Wij geven hierbij ook aan dat er een kans is op onderuitputting, of eigenlijk ‘onderuitvoering’. Dit als gevolg van externe factoren zoals het aanbod op de arbeidsmarkt, het succes van aanbestedingen, beschikbaarheid van materialen en grondstoffen. Wij leven in een bijzondere tijd en onzekerheden met oplopende loon- en prijsontwikkelingen, ontwikkelingen op de kapitaalmarkt, onzekere tijden voor wat betreft het financieel perspectief vanaf 2026 en de financiering van volume – ontwikkelingen (groei van de stad) waarvoor geen compensatie vanuit het Rijk meer komt.

U heeft als raad afgesproken om als voorbereiding op de omgevingsanalyse/kadernota 2024 in januari te reflecteren op de (financiële) situatie na 2026 en de mogelijk te maken strategische keuzes.
Wij stellen uw raad voor de nog niet bestemde ruimte 2024 (€ 370.000) en 2025 (€ 2.958.000) te reserveren voor het opvangen van macro – economische ontwikkelingen

en/of nader te concretiseren maatregelen in relatie tot de maatschappelijke opgave. Deze bedragen kunt u betrekken voor het te voeren debat door uw gemeenteraad in januari 2023.

Verbreding naam programmalijn Relatie Duitsland versterken naar grensoverschrijdende samenwerking
Het programma Grenzeloos Venlo gaat over profilering en samenwerking met strategische partners om daarmee de doelstellingen en ambities van de stad, dichterbij te brengen. Dit is nu vertaald in drie programmalijnen: Regionale samenwerking, public affairs en relatie Duitsland versterken.
Voorgesteld wordt om deze derde programmalijn te verbreden naar ‘Grensoverschrijdende samenwerking’. Bij de verbreding gaat het in eerste instantie om de relaties richting Duitsland met partners als Krefeld en Mönchengladbach, Nord-Rhein Westfalen, de Euregio en het bijbehorende Interregprogramma Nederland-Duitsland.
Naast de noodzakelijke investering in grensoverschrijdende samenwerking met partners aan de andere zijde van de Nederlands-Duitse grens is het ook zaak dat Venlo investeert in de positie in Europa. Hierbij gaat het om het samenwerken met Europese partners die de positie van Venlo versterken of aanvullen op thema's die de inhoudelijke doelen en ambities dichterbij brengen. Bij grensoverschrijdende samenwerking dient altijd voorop te staan dat het moet bijdragen aan een of meerdere doelstellingen zoals geformuleerd in dit en de andere raadsprogramma's.

Communicatie
N.V.T

Burgemeester en wethouders van Venlo

de secretaris	de burgemeester
Twan Beurskens	Antoin Scholten

Bijlagen

1. Programmabegroting 2023-2026 ..
2. Meetbaar Venlo ..
3. Bijlagenboek toelichting risico's ..
4. “Publieksinfographic begroting in één oogopslag” ..

venlo

Raadsbesluit

GEMEENTEBESTUUR

onderwerp Programmabegroting 2023-2026
raadsnummer 2022 39
raadsvergadering d.d. 4 november 2022

team RGFINT
steller drs. KA Delaere van der Meer RA
doorkiesnummer +31 614999733
e-mail k.delaere-vandermeer@venlo.nl
datum 28 september 2022

De raad van de gemeente Venlo;

gelezen het voorstel van het college van 4 oktober 2022, registratienummer 1863146 ;
gelet op artikel 190 en 191 van de Gemeentewet ;

besluit:

1. De Programmabegroting 2023-2026 inclusief Meetbaar Venlo vast te stellen
2. Instemmen met het instellen van tien nieuwe reserves:

    a. Reserve Versnelling aanpak verduurzaming maatschappelijk vastgoed
    b. Reserve Versterking wetenschappelijk onderzoek en onderwijs
    c. Reserve Middengebied-Veilingterrein
    d. Reserve Innovatie preventie vitale en gezonde Venlonaren
    e. Reserve Cofinanciering (o.a.. Volkshuisvesting, woningbouw, stikstof, energietransitie, klimaatadapter)
    f. Reserve Armoedeloket
    g. Reserve Renovatie Stadhuis
    h. Reserve Blokhuismiddelen
    i. Reserve Inburgering en Statushouders
    j. Reserve Ontwikkeling beheer inrichting Openbare Ruimte

3. Instemmen met verbreding naam programmalijn ‘Relatie Duitsland versterken’ naar ‘Grensoverschrijdende samenwerking’.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 4 november 2022.

De griffier De voorzitter

Geert van Soest Antoin Scholten